

HANDBOK TILL Allmänna bestämmelser
för skogsentreprenad

ap&e

Innehåll

3	Förord
4	Avtalsjuridik
4	Ett avtal blir till – så säger lagen
6	Entreprenadjuridikens särskilda karaktär
6	Grundtankar
6	Allmänna bestämmelser
8	Avtalspaketet för skogsentreprenad, APSE
9	ABSE 09
9	Varför ABSE 09?
9	ABSE 09 med kommentarer
11	Förord
12	Begreppsbestämmelser
14	Kapitel 1 – Omfattning
17	Kapitel 2 – Genomförande
19	Kapitel 3 – Organisation
23	Kapitel 4 – Tider
24	Kapitel 5 – Ansvar och avhjälpande
31	Kapitel 6 – Ekonomi
33	Kapitel 7 – Hävning och frånträde
36	Kapitel 8 – Tvist

© Skogforsk,
Stiftelsen Skogsbrukets
Forskningsinstitut, 2017

Redaktör: Malin Sääf, Skogforsk
Layout: Inger Petré, Skogforsk
Foto: Erik Viklund, Skogforsk
(där annat ej anges)
Utgivare: Skogforsk

ISBN: 978-91-88277-03-9
Tryckeri: Gävle Offset

Förord

Det operativa skogsbruket i Sverige bygger idag till mer än 90 % på entreprenad och uppskattningsvis köps entreprenadtjänster för ca 10 -15 miljarder kronor. Goda kunskaper i spelreglerna på entreprenadområdet är avgörande och en viktig grund för att tydliggöra rättigheter och skyldigheter i affären mellan beställaren och entreprenören.

APSE-kommittén driver och förvaltar Avtalspaketet för skogs-entreprenad, APSE. Kommittén verkar för att tydliggöra och underlätta affärer mellan parterna i entreprenadskogsbruket. Som ett komplement till Allmänna bestämmelser för skogsentreprenad (ABSE 09) har kommittén tagit fram denna handbok för att ge en kort introduktion till avtals- och entreprenadjuridik samt kommentarer till olika delar i ABSE 09. Handboken är till för att förenkla för tjänstemän och entreprenörer inom skogsbranschen.

Texterna är författade av Anna Furness, initiativtagare och projektledare för utvecklingen av APSE och ABSE 09, Viveka Beckeman, juridiskt sakkunnig i APSE-kommittén samt Malin Sääf, sekreterare i APSE-kommittén, Skogforsk.

Avtalsjuridik

Ett avtal blir till – så säger lagen

Anbud + accept = avtal. Så lyder avtalslagen, som handlar om hur ett avtal blir till. Ett avtal behöver alltså inte vara skriftligt för att vara bindande, ett muntligt avtal som slutits på denna form är lika juridiskt bindande. I praktiken är det förstås mycket svårt att i efterhand bevisa vad som sagts då avtalet ingicks. Därför skrivs vanligen överenskommelser ner i ett kontrakt, speciellt i affärsvärlden. Tanken med ett avtal är att i förväg ha säkrat hanteringen av alla problem, ifall någonting går fel.

När det handlar om komplexa produkter som entreprenader är det väldigt ovanligt att ett avtal sluts med ren accept som lagen beskriver. Ofta tillkommer motbud; förhandlingar och anbud med reservationer eller andra förtydliganden längs vägen, innan avtalet sluts. Om ett erbjudande inte antas "rakt av" är det att betrakta som en oren accept och i det fallet blir motbudet att betrakta som ett nytt anbud.

Entreprenadkontrakt blir alltså i de flesta fall mycket omfattande kontrakt, med många olika delar som tillkommer under en längre tid av de respektive avtalsparterna. Ett entreprenadkontrakt kan se ut på många olika sätt, men oftast innehåller de till slut ett huvudkontrakt och ett antal olika bilagor; förfrågningsunderlag, offerter, korrespondens eller mötesprotokoll. Avtal som utgörs av en enda sammanhängande text är ovanliga, eftersom det blir tidskrävande att väva samman så mycket information i en löptext. Inte heller infogas alla dokument i ett entreprenadkontrakt.

Oftast ingår vissa delar som enbart refereras till; allmänna bestämmelser, normer, lagar, regler, standarder och specifikationer eller avroppsdocument.

Entreprenadjuridikens särskilda karaktär

Grundtankar

Entreprenad är en typ av tjänst. I TNC 99 definieras entreprenad som "Åtagande att på anvisad plats och enligt avtal med beställare utföra visst arbete". Entreprenader är oftast relativt komplexa och "industriella" tjänster. De handlar så gott som alltid om stora belopp och det är svårt (ibland omöjligt) och dyrt att rätta till fel i efterhand. Det blir viktigt att på ett begripligt sätt ha sorterat ut all den information som är nödvändig för avtalsförhållandet: Vad ingår i åtagandet? Hur ska det ersättas och – Vad händer om något går snett?

Handel med tjänster innebär vissa svårigheter. Jämfört med handel med en vara är det svårt att mäta och väga tjänsten; att beskriva exakt hela dess innehåll. I och med det är det också svårt att veta exakt hur den ska ersättas. Dessutom – om man har svårt att klargöra exakt vad en produkt enligt ingånget avtal ska innehålla – hur ska man då kunna säga något om sådant som garantier och reklamationer? För den som ska handla med tjänstetunga produkter är det värt att fundera över tjänstens karaktär.

Generellt sett kan man säga att parter som ska köpa och sälja tjänster med varandra har mycket att vinna på att "varufiera" tjänsten; försöka beskriva den till innehåll och omfattning. Då kan man också fundera på om det fungerar bäst att beskriva tjänsten som en slutlig funktion (ny ungskog) eller som en mängd utföranderesurser (ett dagsverke och 2500 planter i marken enligt instruktion).

Allmänna bestämmelser

Professionella entreprenadavtal, alltså tjänsteavtal mellan näringsidkande företag, är en avtalstyp som i stora delar saknar lagreglering (jämför med konsumentköplagarna som är väldigt tydliga). Det som inte finns nedtecknat i direkta kontraktshandlingar måste idag tolkas med hjälp av avtalslagarna, vilka är mycket generellt formulerade. Detta medför ett svårt och kostsamt tolkningsarbete, men också en stor risk att situationer tolkas olika från fall till fall. Som bransch har

man därför mycket att vinna på att försöka precisera lagboken och komma överens om vettiga, genomarbetade "spelregler" som man lyfter in i avtalet genom en hänvisning i kontraktet. Ett sådant branschgemensamt standardavtal kallas Allmänna Bestämmelser (AB).

Allmänna bestämmelser som begrepp är etablerat i juridiken kring entreprenader och kan alltså sägas vara en branschspecifik lagtolkning som överbryggar avståndet mellan lagboken och kontraktshandlingarna. Allmänna bestämmelser bygger på att marknadsaktörerna (köpare och säljare av tjänst) genom sin egen aktiva medverkan auktoriserar dem och ju fler som använder dem, desto större värde får/har de. AB finns i flera entreprenadtunga branscher idag, t ex. inom bygg, anläggning, bemanning och fastighetsförvaltning.

Allmänna bestämmelser är alltså en grundplåt för entreprenadavtal, men måste kompletteras med information om den specifika uppgörelsen.

Avtalspaketet för skogsentreprenad, APSE

I samband med att ABSE 09 förhandlades fram tog branschen också initiativ till att skapa mallar för ett fullständigt kontrakt.

I APSE-systemet finns både Allmänna Bestämmelser och mallar att använda för att specificera den aktuella entreprenaduppgörelsen. ABSE 09 är avsett att användas för de flesta skogliga entreprenader; drivning, markberedning, röjning, för yngning m.fl.

APSE-systemet består av fem delar, där en av delarna är branschens generella avtalsvillkor, ABSE 09.

De övriga fyra delarna kan användas för att specifikt beskriva den aktuella entreprenaden. Mallarna innehåller systematik och textförslag för den som behöver beskriva den entreprenad man vill avtala om på ett lättkommunicerat sätt.

Avtalspaketets fem delar:

- Kontraktsmall. Sammanfattar affären.
- Allmänna bestämmelser för skogsentreprenad (ABSE 09). Branschens generella avtalsvillkor. Detta är ingen mall utan en färdigförhandlad text.
- Bilaga 1 – Mall för en uppdragsbeskrivning. Beskriver tjänsten som ska utföras.
- Bilaga 2 – Mall för en checklista. Beskriver kraven som ställs på leverantören.
- Bilaga 3 – Mall för att beskriva ersättningen. Beskriver den överenskomna ersättningen.

ABSE 09

Varför ABSE 09?

Allmänna bestämmelser för skogsentreprenad är de generella allmänna avtalsvillkor som representerar från skogsbruket enats om. Flera jurister, både från skogsbruket och andra branscher, har varit med och utvecklat bestämmelserna. De reglerar ansvarsfrågor, garantier, tvistefrågor, etc. ABSE 09 kan användas för flertalet entreprenader i skogsbruket. Det räcker med att åberopa de allmänna bestämmelserna i det enskilda avtalet för att de ska gälla. De behöver alltså inte bifogas avtalet. De allmänna bestämmelserna är en del i APSE-strukturen, men man kan självklart använda ABSE 09 utan att använda resterande delar av avtalspaketet. ABSE 09 är således ett juridiskt dokument och en branschstandard. Dokumentet skapar trygghet både i praktisk och juridisk mening i en entreprenadtung bransch.

De allmänna bestämmelserna för skogsentreprenad har förhandlats fram av representerar från både säljar- och köparsidan; Holmen, Korsnäs, Mellanskog, Norra skogsägarna, Norrskog, SCA, Skogssällskapet, SMF Skogsentreprenörerna och Sveaskog. Det är förstås fritt fram att använda ABSE 09 för alla som vill! Det är möjligt att göra avsteg från överenskommelserna, men eftersom branschen tagit fram bestämmelserna tillsammans är det inget som rekommenderas.

ABSE 09 med kommentarer

ABSE 09 har ett viktigt syfte – att uppnå en ekonomiskt optimal riskfördelning mellan två parter genom en balans mellan rättigheter och skyldigheter.

ABSE 09 består av ett förord, begreppsbestämmelser samt 8 kapitel som är gemensamt framtagna av utförar- och beställarrepresenterar från skogsbruket. I detta häfte finns kommentarer till några av paragraferna i varje kapitel. Stora delar av ABSE 09 är självförklarande och behandlas därför inte. Kommentarer är skrivna i rosa färg och följer efter paragrafen som beskrivs. Kommentarer är skrivna av Anna Furness, det är således inte skrivet av en jurist, men hennes tolkningar är högst relevanta och ett sätt att förtydliga och reda ut vissa begrepp.

FÖRORD TILL ABSE 09

Allmänna bestämmelser för skogsentreprenad, ABSE 09, är avsedda att användas för de olika typer av entreprenader som förekommer inom skogsbrukets tjänstesektor, bl.a. drivning, bränsleuttag, röjning, föryngring, markberedning och gödsling. Bestämmelserna är däremot inte avsedda att användas vid vägbyggen, där istället allmänna bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader kan åberopas.

Begreppsbestämningarna skall vara vägledande vid tillämpning och tolkning av bestämmelserna.

Bestämmelserna är skrivna för entreprenader som ersätts med å-priser för faktiskt utförda mängder.

ABSE 09 bygger på en balans mellan rättigheter och skyldigheter som syftar till att uppnå en ekonomiskt optimal riskfördelning mellan parterna. Ändringar i dessa bestämmelser bör därför undvikas. Genom införandet av s.k. täckbestämmelser har det dock lämnats öppet för parterna att ändra vissa regler i ABSE 09 utifrån förhållandena i varje enskild upphandling. Täckbestämmelserna har markerats med formuleringen "om parterna inte kommit överens om annat". En avvikelse från en täckbestämmelse i övriga kontraktshandlingar är inte att betrakta som en motstridig uppgift eller föreskrift i förhållande till ABSE 09 i den meningen som anges i kapitel 1 § 3.

Utöver föreskrifterna i ABSE 09 har parternas planering och organisation betydelse för förutsättningarna att uppnå ett avtalsenligt resultat. Parterna bör därför finna former för en fortlöpande dialog samt visa varandra öppenhet och förtroende till ömsesidig nytta. God samverkan, kommunikation och tydlighet är en nödvändighet för att uppnå avsett resultat i alla typer av entreprenader.

Vid utarbetandet av ABSE 09 har stor vikt lagts vid arbetsmiljöfrågor, hänsynen till natur- och kulturmiljövärden samt vid att parterna bedriver sin verksamhet seriöst, så att inte gällande författningar, avtal, eller god sed på arbetsmarknaden åsidosätts.

Verksam-
hetsområde

Skriftligen

BRIST

ENTREprenaden

Underentreprenör

Kontrakts-
handlingarna

APSE

Författning

Traktdirektiv

BEGREPPSBESTÄMMELSER

ABSE 09: Allmänna Bestämmelser för skogsentreprenader. 09 står för år 2009 och är den första och hittills enda versionen.

APSE: Avtalspaket skogsentreprenad innehåller fem delar: Kontrakt, ABSE 09, Uppdragsbeskrivning, Checklista och Ersättningsblankett. Endast ABSE 09 innehåller delar som är fastslagna och överenskomna. Övriga delar i APSE kommer parterna överens om i varje enskild affär.

Arbete: arbetsprestation och därvid använda hjälpmedel, varor och material.

Brist: när del av entreprenaden inte har utförts.

Egenuppföljning: den kontroll av utfört arbete som entreprenören enligt parternas avtal skall dokumentera i skriftlig form.

Entreprenaden: arbete som ingår i entreprenörens åtagande enligt kontraktshandlingarna och parternas senare överenskommelser under kontraktstiden.

Fel: avvikelser som innebär att entreprenaden inte har utförts på ett avtalsenligt sätt.

Författning: lag, förordning och andra bindande regler enligt kapitel 8 i regeringsformen.

Hjälpmedel: anordning som behövs för entreprenadens utförande samt transporter. Exempel på hjälpmedel är maskiner, fordon, handredskap och instrument.

ABSE 09

PRISBAS-
BELOPP

Samordningstrakt

TRAKTuppdrag

Hjälpmedel

Kontraktstid

Fel | Trakt

Egen-
uppföljning

ARBETE

Kontraktshandlingarna: kontraktet jämte de handlingar som är fogade till detta eller som i dessa är angivna som gällande för entreprenaden.

Kontraktstid: i kontraktshandlingarna angiven tid för utförande av entreprenaden.

Prisbasbelopp: prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Samordningstrakt: två eller flera trakter som kan samordnas så att arbetet rationaliseras.

Skriftligen: information som kan läsas och lagras. Exempel på överföringssätt av sådan information är post, fax och e-post.

Trakt: det geografiska område inom verksamhetsområdet där traktuppdrag skall utföras (objektet).

Traktdirektiv: arbetsinstruktion som beställaren lämnar till entreprenören i samband med avropande av traktuppdrag.

Traktuppdrag: avropat deluppdrag inom ramen för entreprenaden. Traktuppdraget anses avropat när entreprenören erhåller traktdirektiv.

Underentreprenör: den som utför entreprenad åt entreprenören inom ramen för entreprenaden.

Verksamhetsområde: det geografiska område inom vilket traktuppdrag kommer att utföras.

KAPITEL 1 – OMFATTNING

Kapitlet avgränsar omfattningen på entreprenörens åtagande och innehåller tolkningsregler. Kapitlet berättar något om "inför" avtalstecknandet. (Jämför med kapitel 2 som handlar om det löpande arbetet).

Kontraktsarbetena

- § 1 Entreprenören åtar sig att utföra i kontraktet kvantifierade mängder arbete i överensstämmelse med kontraktshandlingarna.

Entreprenören skall ha flexibilitet att utföra ökade eller minskade mängder av arbete inom de ramar som anges i kontraktshandlingarna.

1 § är grundläggande och klarlägger att gränsen för entreprenörens åtagande är kontraktshandlingarna. Den viktigaste konsekvensen är att arbete eller material som inte omfattas av kontraktshandlingarna inte heller ingår i entreprenaden, om inte parterna särskilt kommit överens om detta.

- § 2 Kontraktshandlingarna kompletterar varandra om inte omständigheterna föranleder annat.

Motstridiga uppgifter

- § 3 Vid motstridiga uppgifter eller föreskrifter i handlingarna gäller de i följande ordning om inte omständigheterna uppenbarligen föranleder annat:

Kontraktshandlingar:

- kontrakt
- ABSE 09
- bilagd överenskommen ersättningsblankett
- bilagd uppdragsbeskrivning
- bilagd överenskommen checklista
- övriga bilagda eller återopade handlingar

Anbudshandlingar:

- anbud
- ifylld checklista
- prissatt ersättningsblankett
- övriga handlingar
- förfrågningsunderlag
- uppdragsbeskrivning
- checklista
- ersättningsblankett
- övriga handlingar

3 § porträtterar upphandlingsprocessen så som den brukar gå till; de vanligtvis färskaste handlingarna (kontraktshandlingarna) gäller framför de äldre (anbudshandlingar och 3 förfrågningsunderlag). ABSE 09 har tillmätts en hög status; bara i kontraktet går det att göra avsteg från ABSE 09.

- § 4 Om det i en och samma handling förekommer mot varandra stridande uppgifter eller föreskrifter, skall den uppgift eller föreskrift som medför lägst kostnad för entreprenören gälla, om inte omständigheterna uppenbarligen föranleder annat.

Ansvar för uppgifter

- § 5 För riktigheten av uppgifter i handlingar ansvarar den part som tillhandahållit dem. Motpartens godkännande befriar inte från här angivet ansvar.

5 § tydliggör det ansvar som alltid faller på den som tillhandahåller information (oftast beställaren).

Förutsättningar

- § 6 Det åligger entreprenören att skaffa sig erforderlig kännedom om förhållande av betydelse för entreprenadens genomförande. Härigenom inskränks dock inte beställarens ansvar enligt § 5 i detta kapitel.

Fackmässig bedömning

- § 7 Om det vid tidpunkten för anbudets avgivande saknas uppgift om visst förhållande, skall detta antas vara sådant som med hänsyn till omständigheterna kunnat förut-sättas vid en fackmässig bedömning.

6 och 7 § skall läsas med glasögon "inför" kontraktsskrivandet. Det säger sig självt att en entreprenör t.ex. inte kan ge sig ut och besiktiga varje enskild trakt. Skrivelsen i 6 § handlar alltså mer om de "större dragen" i entreprenaden (se def. ovan). Lämnar man ett anbud i Småland så måste man som entreprenör givetvis förstå de småländska förutsättningarna och i övrigt sätta sig in i "förhållanden som har betydelse för entreprenadens genomförande". På samma sätt förtydligar 7 § att entreprenör ska kunna fylla i eventuella glapp i information om förutsättningarna för entreprenaden med (en fackmans) normala antaganden.

Material, med mera

- § 8 Om parterna inte kommit överens om annat, gäller att entreprenören på egen bekostnad skall anskaffa allt som behövs för entreprenadens utförande, t.ex. fordon, maskiner, utrustningar, bränsle, handredskap, transporter etc.

Tillstånd

- § 9 Beställaren skall utverka och bekosta erforderliga tillstånd till överenskommet utförande av entreprenaden.

Anmälningar

- § 10 Beställaren skall ombesörja och bekosta erforderliga anmälningar för entreprenadens utförande.

9 och 10 § handlar om tillstånd där beställare ansvarar för att utverka dem. Det kan vara på sin plats att i kontraktet komplettera innehållet i denna paragraf. T ex. ansvarar entreprenören ofta för tillstånd för trailer på allmän väg och kommunikation kring arbete vid elledningar.

Författningar

- § 11** Entreprenören ansvarar för att författningar och myndighetsföreskrifter följs i den utsträckning de berör dennes åtagande, t.ex. normer avseende arbetarskydd, natur- och kulturmiljö, virkesuppläggning, trafikföreskrifter etc. Kompletteras eller ersätts författningar eller myndighetsföreskrifter gäller de i sin nya ordalydelse.

11 § tydliggör att entreprenören är skyldig att hålla sig uppdaterad om författningar och myndighetsföreskrifter – också om de förändras under avtalstiden.

KAPITEL 2 – GENOMFÖRANDE

Kapitlet reglerar entreprenadens utförande och förutsättningarna i det löpande arbetet.

Entreprenadens utförande

- § 1 Entreprenören skall genomföra entreprenaden i överensstämmelse med kontrakts-handlingarna samt de traktdirektiv, anvisningar och tillämpningsföreskrifter som beställaren lämnar till entreprenören under kontraktstiden. Entreprenören skall utföra arbetena fackmässigt och är skyldig att kontrollera av beställaren tillhandahållna uppgifter och andra förhållanden av betydelse för uppdraget. Detta inskränker inte beställarens ansvar för lämnade uppgifter enligt kapitel 1 § 5. Entreprenören skall i möjligaste mån undvika att skador uppkommer till följd av entreprenaden på t.ex. mark, vägar, vatten och kvarstående skog samt visa särskild hänsyn till natur- och kulturmiljöobjekt. Entreprenören är skyldig att beakta beställarens intressen och fullgöra sin uppgift så att beställaren erhåller bästa produktionstekniska och ekonomiska resultat.

1 § klarlägger att den typiska skogsentreprenaden är en utförandeentreprenad enligt beställares projektering; traktdirektiv och andra anvisningar där entreprenören har ansvaret för entreprenadens fackmässiga utförande.

Traktdirektiv

- § 2 Beställaren är skyldig att överlämna traktdirektiv i god tid innan traktuppdrag påbörjas. Av traktdirektiv skall tydligt framgå vad som gäller för varje specifikt objekt.

2 § berör traktdirektivet, det formella avropet av ett traktuppdrag. ABSE 09 väljer att inte definiera "god tid" i fix mängd dagar, eftersom vad som är "god tid" beror mycket på den enskilda situationen. Användningen av skrivelsen blir istället att om part (entreprenör) inte tycker att traktdirektiven överlämnas i god tid får man pröva situationen mot skrivelsen i ABSE 09. En insatt tredje part får då avgöra om den aktuella tidsrymden verkligen är god tid (vilket det ska vara enligt avtalet) eller inte.

Maskiner och utrustningar

- § 3 Maskiner och utrustningar som omfattas av entreprenaden skall vara i fullgott skick och uppfylla beställarens krav samt gällande krav i författningar och myndighetsföreskrifter.

Underrättelseskyldighet

- § 4 Parterna är skyldiga att hålla varandra underrättade om förhållanden som kan antas ha betydelse för entreprenaden. Efter underrättelse skall parterna utan dröjsmål samråda med varandra och, om så krävs, beställaren lämna besked om arbetets fortsatta bedrivande.

Beställaren svarar för förutsebara och typiska skador till följd av lämnade besked om t.ex. färdväg eller arbete vid brandrisk. Det åligger dock alltid entreprenören att göra en egen fackmässig riskbedömning samt vidta rimliga åtgärder för att undvika och begränsa sådana skador.

4 § är viktig. Ett bra avtal fördelar uppgifter och tillhörande ansvar mellan parterna till billigaste möjliga totalkostnad. Det syns i 4 §. Här öppnas för att parterna i vissa avseenden tillsammans kan lyfta över det typiska "entreprenadansvaret" från utförare till beställare – om samråd skett enligt skrivelsen i ABSE 09. Ser man som entreprenör att man t.ex. kommer att köra sönder marken mer än vad som kan anses vara normalt, så är man skyldig att samråda med beställaren. Om entreprenören gjort detta kan denne kräva ett besked av beställaren. Om beställaren väljer att låta entreprenören köra ändå, tar beställaren också på sig ansvaret för typiska skador som kan uppstå. Rekommendationen till parterna är att dokumentera ett sådant besked skriftligt.

KAPITEL 3 – ORGANISATION

Arbetsledning

- § 1 Om parterna inte kommit överens om annat äger entreprenören ensam behörighet att leda entreprenadens utförande.

Entreprenören skall hålla sakkunnig arbetsledning för entreprenadens utförande.

1 § klarlägger att entreprenören alltid ska tillhandahålla sakkunnig arbetsledning för entreprenadens utförande. Denna bestämmelse har betydelse för de säsongsbetonade entreprenaderna där mycket personal anställs snabbt och formeras i mindre, relativt självständiga arbetslag.

Personal

- § 2 Entreprenören svarar för att egen och anlitad personal innehar den skicklighet och kunskap som krävs för att utföra entreprenaden effektivt, fackmässigt och säkert.

Entreprenören svarar för att egen och anlitad personal deltar i av beställaren anvisad utbildning och information. Beställaren bekostar sådan utbildning och information. Entreprenören svarar dock för deltagande personals lönekostnader (inkl. sociala avgifter, semesterersättning, avtalsbundna kostnader etc.) upp till fem dagar per anställd och år.

Åtgärder till skydd för arbetsmiljö

- § 3 Om entreprenören samtidigt med en eller flera andra entreprenörer driver verksamhet på samma arbetsställe, skall denne samråda med övriga entreprenörer och gemensamt med dessa verka för att åstadkomma tillfredsställande skyddsförhållanden på arbetsstället, samt, om så erfordras, medverka till träffandet av överenskommelser angående vem av entreprenörerna som skall ha ansvaret för samordningen av åtgärder till skydd mot ohälsa och olycksfall på det gemensamma arbetsstället.

Ansvaret att samråda är uttryckt som huvudregel i ABSE 09 och speglar därmed den typiska entreprenadsituationen i skogsbruket.

På rörliga arbetsställen, som är det allra mest vanliga vid skogliga entreprenader, gäller därför inte kravet på samordningsansvar automatiskt.

SAMRÅD: Samrådskravet i AML 3 kapitlet enligt 7 d § säger "De som samtidigt, eller i tidsmässig anslutning till varandra, bedriver verksamhet på ett gemensamt arbetsställe, ska samråda och gemensamt verka för att åstadkomma tillfredsställande skyddsförhållanden". Det betyder att på en arbetsplats har arbetsgivaren/arna skyldighet att säkerställa att alla som arbetar på driftstället samråder om vilka risker för olyckor som finns på arbetsplatsen. En bra rutin är att en arbetsgivare på driftstället utses som samrådsansvarig, så att samråd sker och att rutiner för samråd finns dokumenterade och kommunicerade till alla verksamheter på arbetsplatsen.

SAMORDNING: Varje arbetsgivare har ansvaret för sin personal, men arbetsmiljölagen föreskriver att den [det företag] som råder över ett fast driftsställe har ett samordningsansvar för arbetsmiljöfrågor. Det ansvaret kan överlåtas på annan som bedriver verksamhet på driftsstället.

För den som har ett samordningsansvar gäller följande;

1. arbetet med att förebygga risker för ohälsa och olycksfall samordnas på det gemensamma arbetsstället;
2. arbetet tidsplaneras på det sätt som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall till följd av att olika verksamheter pågår på arbetsstället;
3. allmänna skyddsanordningar inrättas och underhålls och allmänna skyddsregler för arbetsstället utfärdas;
4. ansvaret för de speciella skyddsanordningar som kan behövas för ett visst eller vissa arbeten klargörs; och
5. personalutrymmen och sanitära anordningar inrättas på arbetsstället i behövlig omfattning. (Paragrafen ändrad genom SFS 2008:934).

ARBETSMILJÖVERKET: "På bygg- och anläggningsarbetsplatser gäller sedan den 1 januari 2009 särskilda regler för samordningen, se nedan. På andra tillfälliga driftsställen finns inte någon regel om att någon ska ha samordningsansvar för det gemensamma arbetsstället, till exempel vid skogsavverkning. Ett sådant ansvar kan dock avtalas mellan de inblandade arbetsgivarna."

Det kan dock uppstå situationer där en arbetsplats kan betecknas som fast driftsställe. Virkes-/ biobränsleterminal, plantutlämningsställe eller annan verksamhet som bedrivs på ett och samma ställe återkommande under tid, kan komma att betecknas som fasta driftsställen.

Skydd och säkerhet

- § 4 Entreprenören svarar för att egen och anlitad personal ges information och utbildning i gällande föreskrifter och rekommendationer avseende arbetsmiljö, i synnerhet vad gäller skydd och säkerhet. Erforderlig skyddsutrustning skall alltid användas.

Brandskyddsåtgärder

- § 5 Om parterna inte kommit överens om annat är entreprenören vid brandrisk i skog och mark ensam ansvarig för bevakning och att erforderlig brandsläckningsutrustning finns tillgänglig på arbetsstället och i närheten av fordon och maskiner.

Entreprenören skall fortlöpande hålla sig uppdaterad om SMHI:s brandriskprognoser för de delar av verksamhetsområdet där arbete utförs.

Vid brandriskindex 4, 5 och 5E skall entreprenören samråda med beställaren innan arbete utförs. Entreprenören svarar för att egen och anlitad personal har genomgått utbildning i hantering och användning av brandsläckningsutrustning.

Startmöte

- § 6 Om parterna inte kommit överens om annat skall ett startmöte hållas innan entreprenaden påbörjas. Vid sådant möte skall parterna gå igenom kontraktshandlingarna, precisera formerna för informationsutbyte och samverkan mellan parterna samt behandla övriga frågor av betydelse. Beställaren kallar till startmöte och för minnesanteckningar vid detta.

Utvecklingsmöte

- § 7 Utvecklingsmöte skall hållas i den utsträckning parterna så överenskommer. Vid sådant möte skall parterna utvärdera hur deras samarbete och informationsutbyte fungerar samt vid behov lämna förslag på förbättringsåtgärder. Beställaren kallar till utvecklingsmöte och för minnesanteckningar vid detta.

Egenuppföljning

- § 8 Om parterna inte kommit överens om annat skall entreprenören senast i samband med fakturering redovisa överenskommen uppföljning avseende utförda arbeten.

Beställarens kontroll

- § 9 Beställaren utövar den kontroll över entreprenörens arbete som beställaren anser lämplig. Sådant kontroll medför inte någon inskränkning av entreprenörens kontraktsenliga ansvar. Kontroller skall så långt som möjligt genomföras så att de inte hindrar entreprenaden.

Verksamhetsområdet

- § 10 Entreprenören äger rätt att disponera de trakter som omfattas av avropade traktupdrag samt i övrigt nyttja verksamhetsområdet på det sätt som erfordras för entreprenadens utförande. Det åligger dock alltid entreprenören att följa anvisningar i tillhandahållna traktdirektiv.

F-skattsedel m.m.

- § 11 Entreprenören skall inneha giltig F-skattsedel och vara registrerad för mervärdesskatt i Sverige samt fullgöra sina skyldigheter avseende inbetalningar av skatter och sociala avgifter.

- § 12 **Överlåtelse.** Part får inte överlåta entreprenadavtalet till annan utan motpartens skriftliga medgivande.

Underentreprenörer

- § 13 Entreprenören får inte anlita underentreprenör utan beställarens skriftliga medgivande. Entreprenören är skyldig att tillse att anlitade underentreprenörer iakttar de föreskrifter i kontraktshandlingarna som berör deras åtagande.

Om underentreprenör inte följer i föregående stycke angivna föreskrifter är entreprenören skyldig att utan kostnad för beställaren snarast häva avtalet med ifrågavarande underentreprenör, såvida inte beställaren och entreprenören kommer överens om annat eller det rör sig om en ursäktlig försummelse och rättelse sker omedelbart efter påpekande.

KAPITEL 4 – TIDER

Tidplan

- §1 Entreprenaden och inom denna avropade traktuppdag skall utföras enligt upprättade tidsplaner och fullgöras inom avtalade leveranstider.

1 §. Det är inte säkert att det finns någon tidsplan specificerad, men i de allra flesta fall anges i avtalet antingen en årsmängd ha eller plantor eller t.ex. årsmängd avverkade m³fub. Det är en grov form av tidsplan. Mer preciserat kan man tänka sig angivna månadsvisa avverkningsvolymen eller t.ex. att "40 % av i kontraktet angiven årsareal röjning ska vara röjt innan sista juni". Paragrafen kopplar till kapitel 5 § 1, leveransgaranti.

Avlämnande

- § 2 Entreprenaden avlämnas successivt i samband med att respektive traktuppdag fullgörs.

Genomfört traktuppdag är att betrakta som avlämnat när entreprenören har avslutat arbetet samt avetablerat aktuell trakt eller samordningstrakt.

Entreprenören skall i översänd egenuppföljning enligt kapitel 3 § 8 meddela beställaren vid vilken tidpunkt aktuellt traktuppdag fullgjorts och avlämnats.

2 § anger att entreprenaden i och med avslutat traktuppdag avlämnas successivt och inte i en "klump" den dag då entreprenaden är avslutad. Se kommentar om begreppen traktuppdag respektive entreprenad. Paragrafen kopplar till kapitel 5 § 9 och § 10. Därför är det viktigt att redovisa en tidpunkt för avlämnandet i egenuppföljningen.

Underrättelseskyldighet

- § 3 Entreprenören skall utan dröjsmål underrätta beställaren om förhållanden som entreprenören insett eller bort inse skulle medföra att avtalade mängder inte kommer att kunna fullgöras inom överenskomna leveranstider.

KAPITEL 5 – ANSVAR OCH AVHJÄLPANDE

Leveransgaranti

- § 1 Om det föreligger icke kontraktsenlig avvikelse i förhållande till överenskomna mängder vid utgången av avtalade leveranstider, är entreprenören skyldig att utge leveransgaranti enligt vad som anges i kontraktet. Utöver avtalad leveransgaranti utgår inte skadestånd för avvikelser i förhållande till överenskomna mängder.

1 § beskriver en slags "straffkostnad" för entreprenören, s.k. leveransgaranti. Vite som begrepp existerar inte i ABSE 09, leveransgaranti är motsvarande term. Alltså – man kan redan i kontraktet bestämma den ersättning (leveransgaranti) entreprenören ska betala om entreprenören inte utför en viss mängd (ha/plantor/m³fub) arbete kopplat till en viss tid (årligen/annat se kommentar 1 § Tider ovan). Om parterna inte lagt in någon sådan leveransgaranti har beställare i stället rätt till ersättning för påvisad skada. Att redan i kontraktet avtala om leveransgaranti kan bespara båda parter en ofta tidsödande process för att enas om vad beställarens skada består i.

Om parterna inte har avtalat om leveransgaranti äger beställaren rätt till ersättning för påvisad skada till följd av icke kontraktsenliga mängdavvikelser enligt föregående stycke.

Jämkning

- § 2 Entreprenörens skyldighet att utge leveransgaranti eller skadestånd enligt § 1 i detta kapitel skall jämkas till den del entreprenören kan visa att det inte varit möjligt att leverera överenskomna mängder inom avtalade tider på grund av omständighet som beror på beställaren eller force majeure enligt § 13 i detta kapitel.

2 § beskriver att ersättningen enligt § 1 kan sänkas om avvikelsen beror på omständigheter som entreprenören inte rå över.

Preskription

- § 3 Anspråk på leveransgaranti eller skadestånd enligt § 1 i detta kapitel skall framställas skriftligen till entreprenören senast tre månader efter ifrågavarande leveranstidsutgång. Anspråk på leveransgaranti och skadestånd är förfallet om det inte framställs i rätt tid.

Fara för egendom

- § 4 Entreprenören står under kontraktstiden faran för att egen och inhyrd egendom, t.ex. maskiner, fordon, utrustningar, material och varor etc., förkommer eller förstörs genom händelse som inte beror på beställaren.

Ansvar

- § 5 Entreprenören ansvarar för skada som denne orsakat beställaren genom vårdslöshet eller försummelse.

Fel och brist

- § 6 Entreprenören ansvarar för fel och brist i entreprenaden. Entreprenören ansvarar för fel och brist som har funnits vid avlämnande enligt kapitel 4 § 2, även om felet eller bristen visar sig först senare.

Följdskada

- § 7 Om entreprenören svarar för fel eller brist, ansvarar denne också för skada till följd av felet eller bristen.

Tredje man

- § 8 Entreprenören är i förhållande till beställaren ansvarig för beställarens skadeståndsskyldighet gentemot tredje man till följd av entreprenaden. Entreprenören är dock fri från skadeståndsskyldighet enligt föregående stycke, om entreprenören kan visa att denne rimligen inte kunnat förebygga eller begränsa skadan. Beställaren är i förhållande till entreprenören ansvarig för den skadeståndsskyldighet som entreprenören enligt kapitel 32 i miljöbalken (1998:808) har gentemot tredje man, om entreprenören kan visa att denne rimligen inte kunnat förebygga eller begränsa skadan.

5 - 8 § talar om att entreprenör ansvarar för fel och brist i entreprenaden samt för ev. skada och följskada p.g.a. felet eller bristen. Om entreprenören är vårdslös eller försumlig svarar han också för andra skador som han orsakar beställaren. Entreprenören har alltså ett huvudsakligt ansvar för skador som han orsakar beställaren. Dock har detta ansvar begränsats i andra delar i dokumentet, bl. a i pengar (§ 9) och i tid (§ 10).

8 § handlar om entreprenörens ansvar gentemot tredje man. Tredje man är alla som inte är part i avtalet. Tredje man kan alltså till exempel vara den markägare som sålt avverkningsrätten (och följaktligen har ett avtal med beställaren) där arbete utförs eller en helt utomstående grannfastighet till den fastighet där arbetet utförs. Man vill förlägga ansvaret på den part som kan påverka situationen. Entreprenören utför entreprenaden och kan direkt påverka den. Därför ansvarar entreprenören gentemot beställaren för skadeståndsskyldighet som beställaren har gentemot tredje man med anledning av entreprenaden.

Ansvarsbegränsning

- § 9 Entreprenörens skadeståndsskyldighet med anledning av entreprenaden är begränsad till 235 prisbasbelopp per skada. Denna begränsning gäller inte om entreprenören har försäkringsskydd till högre belopp. I sådana fall maximeras ersättningsskyldigheten till detta belopp jämte förekommande självrisk.

Med prisbasbelopp förstås prisbasbeloppet vid tiden för entreprenadavtalets ingående.

9 § anger att den högsta ersättning som entreprenören i normalfallet kan vara skyldig att betala är 235 prisbasbelopp per skada. Genom att knyta ersättningen till prisbasbeloppet kommer ersättningen att följa inflationen. Om taket i entreprenörens ansvarsförsäkring är högre än 235 prisbasbelopp är taket i försäkringen i stället det maximala skadestånd som entreprenören kan bli skyldig att betala per skada. Det står parterna fritt att höja beloppet genom en särskild bestämmelse i avtalet, vilket i vissa fall kan vara lämpligt vid entreprenader som avser stora värden. (Entreprenören rekommenderas i sådant fall att höja sin ansvarsförsäkring!)

Ansvarstid

- § 10 Entreprenören ansvarar inte för fel och brist som framträder senare än två år efter avlämnande enligt kapitel 4 § 2. Ansvarstiden i föregående mening gäller dock inte när entreprenören gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, då gäller istället tio års preskriptionstid.

10 § anger att ansvarstiden är kortad (jämfört med annan entreprenadpraxis) till två år. Parterna har konstaterat att eftersom det handlar om arbeten i växande skog passar den "normala" ansvarstiden om tio år inte skogsentreprenadernas karaktärstik. Om man kan påvisa grov vårdslöshet (mycket nära uppsåt) gäller dock de traditionella tio åren.

Underrättelseskyldighet

- § 11 Beställaren skall utan dröjsmål underrätta entreprenören då denne upptäcker fel och brist, eller skada på grund av fel och brist. Beställaren är ersättningsskyldig för den merkostnad som för sent framställd underrättelse orsakar entreprenören.

Ansvar för underentreprenörer, med mera

- § 12 Entreprenören ansvarar för underentreprenörs arbete som för eget arbete. Detsamma gäller det arbete eller annan prestation på grund av avtalet som utförts av andra personer som entreprenören anlitat för entreprenadens utförande.

12 § förtydligar (den helt vedertagna principen) att kontrakterad entreprenör har fullt ansvar också för sina underentreprenörers arbete. Med andra ord bör entreprenören ha avtal med sina underentreprenörer och andra leverantörer där ansvaret för underentreprenören motsvarar det ansvar entreprenören har mot beställaren. Om exempelvis en planteringsentreprenör har en plantleverantör som levererar felaktiga plantor, kan beställaren hålla kontrakterad entreprenör ansvarig för ett dåligt planteringsresultat. Det är därför önskvärt att entreprenören har ett avtal med sin plantleverantör, som gör det möjligt för entreprenören att inte bara reklamera de felaktiga plantorna utan också att få ersättning av leverantören för det dåliga planteringsresultatet som de felaktiga plantorna orsakat.

FOTO: THOMAS ADOLFSEN / SCÖENBILD

Force majeure

- § 13 Hindras eller väsentligen försvåras parts fullgörande av avtalet till följd av krig, försvarsberedskap eller andra militära dispositioner, arbetskonflikt – dock ej strejk eller blockad till följd av att part icke fullgjort sina lag- eller avtalsenliga skyldigheter mot anställd – naturkatastrofer, eldsvåda, explosion, olyckshändelse, varuransornering, myndighetsingripande eller annan liknande händelse som part inte skäligen kunnat förutse vid tiden för avtalets slutande och vars följder denne inte heller skäligen kunnat undvika eller övervinna, skall tiden för parts fullgörande av avtalet förlängas med den tid som nämnda omständighet föranleder.

Part som drabbats av i föregående stycke angiven omständighet skall snarast meddela motparten om denna och ange dess beräknade varaktighetstid och konsekvenser.

Avhjälpande av fel

- § 14 Entreprenören är skyldig och, såvida inte beställaren finner det olämpligt, berättigad att avhjälpa av beställaren påtalade fel i entreprenaden.

Beställaren får aldrig förvägra entreprenören rätten till felavhjälpande enligt föregående stycke utan att redovisa beaktansvärda skäl härför.

Begärt avhjälpande skall fullgöras utan dröjsmål efter det att beställaren påtalat felet, såvida inte lämplig årtid bör avvaktas. Fel som inte medför skada på entreprenaden eller olägenhet av betydelse för beställaren, får dock avhjälpas vid annan tidpunkt som parterna kommer överens om.

Om entreprenören inte avhjälpas påtalade fel inom ovan föreskriven tid, eller entreprenören har underrättat beställaren om att denne inte avser att avhjälpas felet, får beställaren låta avhjälpas felet på entreprenörens bekostnad.

Om entreprenören inte ansvarar för av beställaren påtalade fel har denne rätt till ersättning för avhjälpandet. Om entreprenören svarar för felet sker däremot avhjälpandet på dennes bekostnad.

14 - 16 § handlar om entreprenörens rätt och skyldighet att avhjälpas fel och brister i entreprenaden. Grundregeln är att entreprenören ska ha både rättighet och skyldighet att ställa i ordning fel och brister i entreprenaden som entreprenören åstadkommit.

14 § säger just detta – men begränsar entreprenörens rättighet att åtgärda fel i och med bisatsen "såvida inte beställaren finner det olämpligt". Ett exempel kan vara att en markägare (kanske en bra virkesleverantör) är mycket missnöjd med det arbete entreprenören utfört och inte vill tillåta entreprenören att komma tillbaka på marken. För att behålla en god relation med markägaren ifråga anses det rimligt att beställaren har rätt att ta in en ny entreprenör för åtgärdandet. Beställaren måste, om beställaren inte vill tillåta att entreprenören åtgärdar felet, kunna redovisa "beaktansvärda skäl" gentemot entreprenören.

Avhjälpande av brist

- § 15** Entreprenören är skyldig att avhjälpa brist i entreprenaden om beställaren så begär. Avhjälpande sker på beställarens bekostnad, såvida inte entreprenören tidigare erhållit ersättning för arbetet ifråga. Entreprenören svarar dock för eventuella merkostnader, såsom t.ex. återetablering, som följer av avhjälpande av brist.

Prisavdrag

- § 16** Under förutsättning att beställaren inte är skyldig att erbjuda entreprenören möjlighet att avhjälpa fel enligt § 14 i detta kapitel, äger beställaren efter eget val rätt att göra prisavdrag istället för att begära felavhjälpande.

16 § redovisar att beställaren i fallet då entreprenör inte ska ha rätt att åtgärda entreprenadfel enligt § 14 har rätt att göra motsvarande prisavdrag – för att för motsvarande summa kunna ta in ny entreprenör eller för att täcka "felkostnaden".

Prisavdraget skall motsvara skälig kostnad för beställaren att få felet avhjälp. Vid fel som inte kan avhjälpas utan väsentlig olägenhet skall prisavdraget istället motsvara skillnaden mellan värdet av arbetsresultatet i kontraktusenligt respektive felaktigt skick, dock alltid minst den besparing som entreprenören gjort genom det felaktiga utförandet.

Försäkringar

- § 17** Entreprenören skall inneha för branschen sedvanliga egendoms- och ansvarsförsäkringar för sin verksamhet. Försäkringarna skall gälla under kontraktstiden och ansvarsförsäkringen skall dessutom gälla minst två år efter kontraktstidens utgång. Entreprenören skall tillställa beställaren bevis om att överenskomna försäkringar finns. Giltiga bevis om försäkring skall därefter uppvisas i samband med att de förnyas.

Vid skada åligger det entreprenören att använda avtalade försäkringar.

FOTO: SVEN TEGELMO/SKOGFORSK

KAPITEL 6 – EKONOMI

Reglering av å-pris

- § 1 Avtalade å-priser gäller och skall endast regleras i enlighet med vad som anges i kontraktshandlingarna, såvida inte parterna under entreprenadtiden träffar särskild överenskommelse om annat.

Å-pris

- § 2 Å-pris för angiven mängdenhet skall avse samtliga ersättningar för en i kontraktshandlingarnas mening färdig enhet av arbete, exklusive lagstadgad mervärdesskatt. Utöver avtalade å-priser utgår inte någon ersättning till entreprenören, av vad slag det än må vara, såvida inte annat anges i kontraktshandlingarna.

2 § talar om att å-priserna är så kallade "klädda" priser, d.v.s. de ska bära kostnader för overhead och andra indirekta produktionskostnader.

Betalning

- § 3 Om parterna inte kommit överens om annat skall entreprenören fakturera en gång per kalendermånad för värdet av vid varje fakturerings tidpunkt utförda arbeten.

Om parterna inte kommit överens om annat får fakturering inte ske innan entreprenören redovisat egenuppföljning för utförda arbeten enligt kapitel 3 § 8.

Om parterna inte kommit överens om annat skall faktura betalas inom 30 dagar efter mottagandet. Om parterna är oense om någon del av fakturabeloppet, skall dock ostridigt belopp betalas inom nu angiven tid.

3 § är helt dispositiv (se förord) och det lämnas helt fritt för parterna att avtala om önskad betalnings- och faktureringsrutin. Men – om inget annat avtalats så gäller t.ex. att entreprenör inte kan fakturera förrän egenuppföljning enligt kapitel 3 § 8 redovisats.

Mervärdesskatt

- § 4 Beställaren skall utöver ersättning betala den mervärdesskatt som belöper på beloppet.

Dröjsmålsränta

- § 5 Om betalning inte erläggs i rätt tid, äger part från förfallodagen tillgodoräkna sig dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635).

Preskription

- § 6 Entreprenörens fordringar avseende genomfört traktuppdrag preskriberas sex månader efter avlämnande enligt kapitel 4 § 2. Efter preskriptionsavbrott gäller en preskriptionstid om två år. I övrigt gäller preskriptionslagen (1981:130).

6 § förfaller entreprenörs rätt att fakturera för ett traktuppdrag ett halvår efter det att man avetablerat på aktuell trakt, alltså efter det att entreprenaden avlämnats enligt kapitel 4 § 2. I kontraktet kan parterna förtydliga att detta inte gäller slutregleringsfaktureringen. I branschen är det dock underförstått.

KAPITEL 7 – HÄVNING OCH FRÅNTRÄDE

Kapitlet anger de hävningsgrunder som finns, alltså vilken rätt part har att bryta avtalet i förtid innan kontraktstiden gått ut och utan att iaktta eventuell föreskriven uppsägningstid. Hävning handlar således om att part vill avsluta ett ingånget avtal under resans gång, beroende på någon omständighet hos motparten.

Beställarens rätt att häva avtalet

§ 1 Beställaren är berättigad att genom skriftligt meddelande häva entreprenadavtalet, såvitt avser icke utförd del av entreprenaden om;

1. entreprenören i väsentligt hänseende inte fullgör sina skyldigheter enligt avtalet och rättelse inte sker utan dröjsmål efter meddelande från beställarens sida;

1 § punkt 1 säger att man som beställare kan häva ett avtal om entreprenör i väsentligt hänseende inte fullgör sina skyldigheter enligt avtalet och rättelse inte sker utan dröjsmål efter meddelande från beställarens sida. Man kan alltså tänka sig att om entreprenören upprepade gånger – utan att samråda med beställare – orsakar omfattande markskador (vilket avtalet stipulerar att man inte ska) och allmänt uppträder icke fackmannamässigt, så kan beställaren häva ingånget avtal.

Hävning måste ske skriftligen. Vissa av skogsbrukets avtal löper "tillsvidare" med en angiven uppsägningstid av avtalet. Att säga upp ett sådant tillsvidareavtal är ingen hävning utan ett helt kontraktsenligt sätt att avsluta avtalet.

2. entreprenaden försenats så att den uppenbarligen inte kan färdigställas inom avtalade leveranstider, under förutsättning att förseningen beror på entreprenören och medför väsentlig olägenhet för beställaren;
3. entreprenören utan beställarens medgivande anlitar underentreprenör eller helt eller delvis överlåter avtalet;
4. entreprenören ej är registrerad för F-skatt och mervärdesskatt eller underlåter att fullgöra sina åtaganden vad gäller inbetalning av skatter och sociala avgifter;
5. entreprenören försätts i konkurs eller i annat fall är på sådant obestånd att denne inte kan förväntas fullgöra sina åtaganden och att betryggande säkerhet för rätta fullgörandet av entreprenörens förpliktelser mot beställaren inte ofördröjligen ställs efter begäran om detta; eller
6. entreprenören avlider eller då god man eller förvaltare enligt föräldrabalken (1949:381) har förordnats för denne, eller om entreprenören på grund av sjukdom eller olycksfall blir ur stånd att färdigställa entreprenaden.

§ 2 Om beställaren häver entreprenadavtalet med stöd av § 1 p. 1–5 i detta kapitel är entreprenören skyldig att utge ersättning till beställaren för den skada som på

grund av hävandet uppkommer för beställaren. Anspråk på ersättning på grund av hävningen medför inte rätt till betalning, om det inte framställs skriftligen senast tre månader efter det att skadan blivit känd.

Entreprenörens rätt att häva avtalet

§ 3 Entreprenören äger rätt att genom skriftligt meddelande häva entreprenadavtalet, såvitt avser icke utförd del av entreprenaden om;

1. beställaren gör sig skyldig till avtalsbrott av väsentlig betydelse för entreprenören och rättelse inte sker utan dröjsmål efter meddelande från entreprenörens sida;
2. beställaren försätts i konkurs eller i annat fall är på sådant obestånd att denne inte kan förväntas fullgöra sina åtaganden och att betryggande säkerhet för rätta fullgörandet av beställarens förpliktelser mot entreprenören inte ofördröjligen ställs efter begäran om detta; eller
3. beställaren avlider eller då god man eller förvaltare enligt föräldrabalken (1949:381) har förordnats för denne, eller om beställaren på grund av sjukdom eller olycksfall blir ur stånd att fullgöra sina åtaganden.

§ 3 gäller för entreprenören även om beställaren t.ex. inte uppfyller kraven för fackmannamässigt arbete.

§ 4 Om entreprenören häver avtalet med stöd av § 3 p. 1–2 i detta kapitel är beställaren, utöver ersättning för vad entreprenören utfört av entreprenaden, skyldig att ersätta den skada som hävningen orsakar entreprenören. Anspråk på ersättning på grund av hävningen medför inte rätt till betalning, om det inte framställs skriftligen senast tre månader efter det att skadan blivit känd.

Minimiersättning vid hävning

§ 5 Om beställaren eller entreprenören häver avtalet med stöd av §§ 1 eller 3 i detta kapitel och är berättigad till skadestånd enligt §§ 2 eller 4 i detta kapitel, skall motparten alltid utge en minimiersättning motsvarande två prisbasbelopp. Utöver minimiersättningen utgår endast ersättning för påvisad skada.

Med prisbasbelopp i denna paragraf avses prisbasbeloppet vid tiden för avtalets ingående.

§ 5 beskriver att part som häver ett avtal på en grund som är giltig enligt kapitel 7 har rätt till skadestånd om två prisbasbelopp (= 89 000 SEK år 2015) utan att påvisa exakt liden skada. Man har förstås rätt till högre ersättning om man anser att man lidit skada större än dessa två prisbasbelopp, men då måste man påvisa skadans omfattning.

Parternas rätt att frånträda avtalet

§ 6 Om avtalets fullgörande till väsentlig del förhindras under längre tid än tre månader på grund av någon i kapitel 5 § 13 angiven omständighet äger envar av parterna utan ersättningsskyldighet skriftligen frånträda avtalet.

KAPITEL 8 – TVIST

Självklart skall alla oenigheter och tvister först och främst lösas genom förhandlingar mellan parterna, vilket också står först i kapitlet. Kapitlet beskriver sedan en "trappmodell" för tvistelösning.

För tvister upp till 25 prisbasbelopp skall förenklat skiljedomsförfarande användas, medan tvister över 25 prisbasbelopp (= 1 112 500 SEK år 2015) avgörs genom vanligt skiljedomsförfarande. För tvister upp till 12 prisbasbelopp (= 534 000 SEK år 2015) kan dock respektive part välja att få tvisten avgjord i allmän domstol.

Allmän domstol sägs generellt vara billigare, men tar längre tid. Försäkringar hjälper till med kostnader för tvisteförfarandet och i och med det så är det "lättare" för en liten aktör att ha råd att väcka talan. Tvister som avgörs i allmän domstol är offentliga. Allmänna domstolar är tingsrätt, hovrätt och Högsta domstolen. Skiljedom innebär vanligtvis att parterna själva utser en gemensam skiljeman eller en eller två skiljemän vardera som avgör tvisten. Skiljedom är ett dyrare förfarande eftersom parterna utöver ombudskostnader även betalar arvode till skiljenämnden. Processen går dock ofta snabbare och en skiljedom är inte offentlig.

- § 1** Tvist angående tillämpningen eller tolkningen av ingånget entreprenadavtal och därmed sammanhängande rättsförhållanden skall i första hand lösas genom förhandlingar mellan parterna.

Kan parterna ej genom förhandling lösa tvisten skall denna slutligt avgöras genom skiljedom enligt reglerna för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut. Om det omtvistade beloppet inte överstiger 25 prisbasbelopp skall tvisten avgöras enligt Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstituts regler om förenklat förfarande.

Om parterna inte kommit överens om annan plats, skall skiljeförfarandet äga rum i Stockholm.

- § 2** Oberoende av § 1 i detta kapitel får part väcka talan vid allmän domstol om det omtvistade beloppet inte överstiger tolv prisbasbelopp.

- § 3** Med prisbasbelopp i §§ 1 och 2 i detta kapitel avses prisbasbeloppet vid tiden för talans väckande.

Den omständigheten att tvist hänskjuts till rättsligt avgörande berättigar inte entreprenören att avbryta entreprenaden. Inte heller äger beställaren på sådan grund rätt att innehålla belopp som inte direkt omfattas av tvisten, eller underlåta att i övrigt fullgöra sina åtaganden.

På www.skogforsk.se/apse finns mer information om APSE och entreprenadavtal för skogsbruket. Där finns också bland annat ABSE 09 och kontraktsmallar i digitalt format.

APSE drivs av en kommitté med medlemmar från följande organisationer: SMF, Norrskog, SCA, Skogssällskapet, BillerudKorsnäs, Sveaskog, SLU, Holmen, Mellanskog, Norra Skogsägarna, RW Skogsmaskiner AB och Moelven Skog.

Skogforsk är administrerande enhet.

Skogforsk

Uppsala Science Park, 751 83 Uppsala.

